

Notitie spoortunnel Wierden

'Aanvullend onderzoek naar vleermuizen en Steenmarter'

Auteur: Ing. J.G. (Janneke) Lindenholtz
Redactie: Ing. M. (Marco) van der Sluis
Project: 09-063A
Datum: 1 oktober 2009
Status: Definitief

ecogroen advies bv

Postbus 625, 8000 AP Zwolle

t: 038 423 64 64

f: 038 423 64 65

info@ecogroen.nl

www.ecogroen.nl

1 Aanleiding en doelstelling

Ten behoeve van de realisatie van een spoorwegtunnel nabij de Dikkensweg in Wierden is, in opdracht van Stedenbouwkundig adviesbureau Witpaard (contactpersoon mevr. M. Yigit), door EcoGroen Advies b.v. een aanvullend onderzoek naar vleermuizen en Steenmarter uitgevoerd.

Tijdens een eerder uitgevoerde quickscan natuurtoets¹ is beoordeeld dat het voorkomen van vleermuizen en Steenmarter niet kon worden uitgesloten in het plangebied.

Het onderzoek is uitgevoerd om inzichtelijk te krijgen in hoeverre de aanwezige bebouwing, bomen en bosschages fungeren als (mogelijke) verblijfplaatsen van vleermuizen en Steenmarter. De achterliggende vraag daarbij is in hoeverre de eventuele aanwezigheid van genoemde (in de Flora- en faunwet) beschermde soorten consequenties heeft voor de herontwikkeling van het terrein.

2 Situatie

Het plangebied ligt in het stedelijke gebied van Wierden en bestaat uit meerdere gebouwen, diverse groenstructuren en verharding. De spoorlijn loopt centraal door het gebied. Ten behoeve van de realisatie van de spoorwegtunnel wordt de bebouwing binnen de grenzen van het plangebied gesloopt. In bijlage I is de exacte begrenzing van het plangebied weergegeven.

3 Vleermuizenonderzoek

Werkwijze

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd middels vijf nachtelijke bezoeken (26 juni, 7 juli, 4, 12 en 27 augustus 2009). De eerste twee bezoeken hebben zich gericht op kraamkolonies/ zomerverblijfplaatsen. De bezoeken in augustus hebben zich gericht op het in kaart brengen van baltslocaties/paarverblijfplaatsen. Alle onderzoeken zijn uitgevoerd onder gunstige omstandigheden (>10°C, droog en weinig wind). Met behulp van een batdetector zijn (potentiële) invliegopeningen van vleermuizen in de aanwezige bebouwing nauwlettend in de gaten gehouden. Daarnaast zijn eventueel aanwezige vlieg- en jachtroutes (migratieroutes) en foerageergebieden van vleermuizen in kaart gebracht.

Een belangrijk aspect bij het hier beschreven onderzoek is het gegeven dat vleermuizen meerdere malen per jaar van verblijfplaats (kunnen) wisselen. Het uitgevoerde aanvullende vleermuizenonderzoek geeft een goede indruk van het terreingebruik van vleermuizen in de zomerperiode en het najaar van 2009. De resultaten geven ook een goed verwachtingspatroon voor hierop volgende jaren, maar over het exacte terreingebruik in toekomstige jaren kunnen geen uitspraken worden gedaan.

¹ Lindenholtz J.G. (2009). 'Quickscan natuurtoets spoortunnel Wierden. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 09-063. EcoGroen Advies, Zwolle.

Resultaten

Verblijfplaatsen

Tijdens de nachtelijke bezoeken zijn in de te slopen bebouwing geen verblijfplaatsen van vleermuizen zoals kraamkolonies, paarverblijfplaatsen of andere vaste verblijfplaatsen aangetroffen.

In de bebouwing net buiten het plangebied zijn wel vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Tijdens het bezoek op 7 juli is in de aanbouw van de woning aan Hogeluchtsweg 21 een verblijfplaats van een kolonie Gewone dwergvleermuizen (10-15 exemplaren) aangetroffen. Tijdens het bezoek op 4 augustus is een verblijfplaats van een kolonie Laatvliegers (circa 20 exemplaren) aangetroffen in de zijgevel van de bebouwing aan Hogeluchtsweg 19.

Op basis van het veldonderzoek worden, als gevolg van de beoogde werkzaamheden, geen negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht. De aangetroffen vaste verblijfplaatsen buiten het plangebied ondervinden geen hinder als gevolg van de beoogde plannen.

Vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gebruik kunnen maken van steeds dezelfde structuren om zich tussen hun verblijfplaatsen en foerageergebieden te verplaatsen. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag zijn dergelijke lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen en singels) beschermd, indien zij van wezenlijk belang zijn voor het functioneren en voortbestaan van populaties en wanneer alternatieve routes ontbreken.

Tijdens het onderzoek naar vleermuizen zijn enkele langsvliegende Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers (maximaal twee tegelijk) vastgesteld. Van een vliegroute is echter geen sprake. In stedelijk gebied kunnen vleermuizen zich bovendien overal verplaatsen door zich te oriënteren op de aanwezige bebouwing en groenstructuren.

Foerageergebieden

Tijdens het onderzoek naar vleermuizen is vastgesteld dat het plangebied door Gewone dwergvleermuis (maximaal 3 exemplaren) en Laatvlieger (maximaal 1 exemplaar) wordt gebruikt als foerageergebied. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Dat is hier niet het geval. Bovendien is het plangebied naar verwachting ook in de nieuwe situatie geschikt als foerageergebied voor deze soorten.

4 Steenmarteronderzoek

Werkwijze

Het onderzoek naar de middelhoog beschermde Steenmarter (FFW tabel 2) heeft plaatsgevonden door bij de eigenaars van de te slopen bebouwing na te gaan of het voorkomen van Steenmarter bekend is. Daarnaast is tijdens de vleermuizenonderzoeken gelet op de aanwezigheid van de nachttactieve Steenmarter in het plangebied.

Resultaten

Tijdens twee nachtelijke bezoeken is een Steenmarter waargenomen, lopend richting het bedrijventerrein. Naar verwachting zal de Steenmarter hier een verblijfplaats hebben. Uit navraag bij de (meeste) eigenaars van de te slopen bebouwing, blijkt dat het voorkomen van een Steenmarter niet bekend is. Ook sporen zoals uitwerpselen en urine, die duiden op de aanwezigheid van een Steenmarter, zijn niet bekend bij de betreffende eigenaars. Vaste verblijfplaatsen van een Steenmarter worden zodoende niet verwacht in het plangebied.

Het plangebied vormt naar verwachting wel onderdeel van foerageergebied van Steenmarter. Na realisatie van de beoogde plannen zal het plangebied minder geschikt zijn als foerageergebied voor Steenmarter. Negatieve effecten zijn als gevolg hiervan echter niet te verwachten. Het leefgebied van Steenmarter heeft namelijk een grootte variërend van 80-700 hectare. Daarnaast kan deze soort 's nachts trajecten van 10 tot 15 kilometer afleggen (Lange *et al.* 2003²).

² Lange R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Utrecht 2003, 2^e druk.

5 Overige soorten

Andere dan reeds genoemde zwaarder beschermde soorten zijn niet aangetroffen. Wel is tijdens meerdere bezoeken een Egel waargenomen, die de Hogeluchtsweg van west naar oost overstak. Mogelijk heeft deze laag beschermde soort een verblijfplaats in of in de directe omgeving van het plangebied.

6 Conclusies

Op basis van de resultaten van het veldonderzoek wordt geen aantasting van vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en/of belangrijke foerageergebieden van vleermuizen en Steenmarter verondersteld. Het nemen van vervolgstappen (zoals mitigerende maatregelen) of het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet is hier zodoende niet aan de orde.

Aangezien tijdens het onderzoek geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn aangetroffen, is het niet aannemelijk dat aankomende winterperiode (2009/2010) overwinterende vleermuizen aanwezig zijn in de te slopen bebouwing.

Gezien het mobiele karakter van vleermuizen is vleermuizenonderzoek juridisch gezien slechts voor een bepaalde periode rechtsgeldig. Vleermuizen wisselen regelmatig van verblijfplaats, waardoor de mogelijkheid bestaat dat de situatie de komende jaren anders is en er dan wel belangrijke verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Na overleg te hebben gepleegd met de afdeling Flora- en faunawet van het Ministerie van LNV blijkt dat er geen richtlijnen zijn voor hoe lang een vleermuizenonderzoek houdbaar is. Over het algemeen wordt een periode van één tot twee jaar aangehouden. Gezien de mogelijke (her)vestiging van vleermuizen in de toekomst wordt in deze situatie de volgende strategie aangeraden:

- Sloopwerkzaamheden die vóór circa 1 maart 2010 uitgevoerd worden, kunnen - vanuit het oogpunt van vleermuizen - zonder nadere voorwaarden plaatsvinden;
- Indien de sloopwerkzaamheden uitgevoerd worden in de periode 1 maart 2010 tot en met 1 maart 2012, wordt aangeraden niet te slopen in de meest kwetsbare perioden van vleermuizen. Deze perioden zijn globaal aan te geven als de voortplantingsperiode (1 mei - 15 juli) en de overwinteringsperiode (15 november - 15 maart). Om het risico van schade aan vleermuizen tot een minimum te beperken, wordt sterk aangeraden om in de perioden 15 juli tot en met 15 november en 15 maart tot en met 1 mei - kort voorafgaand aan de geplande sloop - een controlebezoek uit te voeren om na te gaan of vleermuizen aanwezig zijn. Hierbij kan gelijktijdig worden vastgesteld of broedvogels aanwezig zijn, die in dergelijke gebouwen tot broeden kunnen komen van 1 maart tot en met 1 oktober;
- Indien het bijtijds - voor circa half maart 2012 - slopen van het pand niet haalbaar is, is een actualiserend vleermuizenonderzoek noodzakelijk in het seizoen voorafgaand aan de sloop.

BIJLAGE I: LIGGING PLANGEBIED

